

نگاهی به اقتصاد دریا محور در کشور ایتالیا

اقتصاد آبی (Blue Economy) که یکی از مفاهیم پرکاربرد در زمینه اقتصاد دریامحور می‌باشد، به استفاده پایدار از منابع و گستره‌های آبی اعم از اقیانوس‌ها، دریاها، دریاچه‌ها، سواحل و جزایر، برای رشد اقتصادی، بهبود وضعیت معیشت و ایجاد مشاغل اشاره دارد. فعالیت‌های اقتصادی در این حوزه، فراتر از فعالیت‌های سنتی مانند صید و صیادی و گردشگری دریایی است و شامل مواردی از قبیل حمل‌ونقل دریایی، صنایع دریایی (کشتی‌سازی و تجهیزات دریایی) انرژی‌های تجدیدپذیر (مانند انرژی موج و جزر و مد)، آبی‌پروری و شیلات، بیوتکنولوژی دریایی (استفاده از منابع دریایی برای تولید داروها و مواد غذایی)، معدنکاری دریایی و ... می‌شود.

منابع آبی، منابع عظیمی هستند که می‌توانند برای تأمین نیازهای بشر مانند غذا، انرژی و دارو مورد استفاده قرار گیرند. فعالیت‌های اقتصادی در حوزه دریا می‌تواند منجر به ایجاد شغل و رشد اقتصادی شده و اقتصاد دریا می‌تواند به توسعه پایدار و حفاظت از محیط‌زیست کمک کند. اقتصاد دریا بر اساس مدل اقتصاد مشارکتی و پایدار تولید ثروت و اشتغال، بخش‌هایی از قبیل کشتیرانی، لجستیک، بنادر، گردشگری و تجارت، ماهیگیری و آبی‌پروری، محیط زیست، انرژی، نوآوری، ورزش، فرهنگ و ... را به تحرک و داشته و سنت‌های مختلف را در بافت کارآفرینی گسترده‌ای در کنار یکدیگر قرار می‌دهد که می‌تواند اهرمی فوق‌العاده برای راه‌اندازی و تحرک بخشیدن به اقتصاد باشد.

کشور ایتالیا با توجه به خط ساحلی طولانی ۸,۰۰۰ کیلومتری، شبه جزیره‌ای بودن و دارا بودن تعداد زیادی جزیره، از دیرباز با دریا پیوندی عمیق داشته است. این کشور با موقعیت جغرافیایی مهم در قلب دریای مدیترانه و رابطه تجاری نزدیک با کشورهای دیگر در این منطقه، صادرات و واردات در زمینه‌های مختلف از جمله خودرو، ماشین‌آلات، مواد غذایی، لباس و محصولات دیگر را از طریق دریا انجام می‌دهد. بر اساس گزارش منتشر شده از سوی کمیسیون اروپا در سال ۲۰۲۱، سهم اقتصاد دریا از تولید ناخالص داخلی ایتالیا حدود ۳,۴ درصد است و تقریباً ۹۱۴ هزار نفر برابر با ۳,۶ درصد از کل نیروی کار کشور را در خود جای داده است. ارزش کل این بخش با احتساب ارزش افزوده‌ای که در برابر هر یک یورو درآمد مستقیم ایجاد می‌نماید، به حدود ۱۴۳ میلیارد یورو می‌رسد. در این بخش ۲۲۸,۱۹۰ شرکت به طور مستقیم در حال فعالیت می‌باشند که حدود ۱۶ هزار شرکت از این تعداد را شرکت‌های خارجی تشکیل می‌دهند که عمدتاً در بخش‌های کشتی‌سازی، هتل داری و فعالیت‌های تفریحی و ورزشی فعالیت می‌نمایند.

بخش‌های اصلی تشکیل دهنده زنجیره اقتصاد دریا در ایتالیا عبارتند از:

بخش اصلی	بخش‌های زیر مجموعه
زنجیره شیلات	فعالیت‌های وابسته به ماهی‌گیری، فرآوری، تهیه و فروش غذاهای دریایی
زنجیره کشتی‌سازی	ساخت کشتی‌ها و قایق‌های نظامی، تفریحی و ورزشی، تولید تجهیزات ناوبری، نصب ماشین و ابزارآلات وابسته، امحای کشتی‌های اسقاطی
زنجیره کشف و استخراج منابع دریایی	نفت، گاز، معادن، تولید نمک و ...
زنجیره جابجایی کالا و مسافر	کلیه خدمات جابجایی هم در دریا و هم در سواحل به همراه فعالیت‌های بیمه مسافری و کالایی و خدمات آژانس‌های خدماتی مسافری و لجستیکی
زنجیره خدمات هتل‌داری و گردشگری	هتل‌داری، دهکده‌های گردشگری، اقامت‌گاه‌های ساحلی، رستوران‌های ساحلی، رستوران‌های روی کشتی
فعالیت‌های تفریحی و ورزشی	
فعالیت‌های آموزشی، تحقیقاتی، قانون‌گذاری، حفاظت از محیط‌زیست	کلیه فعالیت‌های بیوتکنولوژی دریا، علوم طبیعی در رابطه با دریا، مقررات زیست محیطی، فعالیت‌های آموزشی در رابطه با دریانوردی، آموزش و غیره...

ضریب ارزش افزوده بر اساس بخش‌های تشکیل دهنده اقتصاد دریا:

- زنجیره شیلات: ۱,۹ یورو
- زنجیره کشتی‌سازی (تجاری، ورزشی و تفریحی، ابزارهای ناوبری): ۲,۵ یورو
- زنجیره کشف و استخراج منابع زیر دریایی (نفت، گاز، تولید نمک): ۱,۱ یورو
- زنجیره جابجایی کالا و مسافر (هم در دریا و هم در سواحل): ۲,۷ یورو
- زنجیره خدمات هتل‌داری و گردشگری (هتل‌داری، دهکده‌های گردشگری، اقامتگاه‌های ساحلی، رستوران‌های ساحلی و رستوران‌های روی کشتی): ۱,۹ یورو
- فعالیت‌های تفریحی و ورزشی: ۲,۱ یورو
- فعالیت‌های تحقیقاتی، قانون‌گذاری و حفاظت از محیط‌زیست: ۰,۵ یورو

ارزش افزوده نیروی کار شاغل در بخش‌های مختلف اقتصاد دریا:

- ارزش افزوده: ۵۲,۴ میلیارد یورو
- تعداد نیروی کار شاغل: ۹۱۳,۹۶۵ نفر

درصد ارزش افزوده بخش‌های مختلف:

- زنجیره شیلات: ۲,۶ میلیارد یورو با نرخ رشد مثبت ۸,۰ درصد نسبت به سال گذشته
- زنجیره کشتی‌سازی (تجاری، ورزشی و تفریحی، ابزارهای ناوبری): ۷,۷ میلیارد یورو با نرخ رشد ۱۱,۷ درصد
- زنجیره کشف و استخراج منابع دریایی (نفت، گاز، معادن و تولید نمک): ۰,۸ میلیارد یورو با رشد ۶۹,۸ درصد
- زنجیره جابجایی کالا و مسافر (هم در دریا و هم در سواحل): ۱۰,۴ میلیارد یورو با رشد ۵,۱ درصد
- زنجیره خدمات هتل‌داری و گردشگری (هتل‌داری، دهکده‌های گردشگری، اقامتگاه‌های ساحلی، رستوران‌های ساحلی و رستوران‌های روی کشتی): ۱۳,۳ میلیارد یورو با رشد ۲۲,۱ درصد
- فعالیت‌های تفریحی و ورزشی: ۲,۷ میلیارد یورو با رشد ۵,۴ درصد
- فعالیت‌های تحقیقاتی، قانون‌گذاری و حفاظت از محیط‌زیست: ۱۵,۰ میلیارد یورو با رشد ۰,۴ درصد

تجارت خارجی بخش اقتصاد دریا:

- سهم اقتصاد دریا در کل صادرات کشور: ۱,۶ درصد برابر با ۱۰,۳ میلیارد یورو
- سهم اقتصاد دریا در کل واردات کشور: ۱,۳ برابر با ۸,۴ میلیارد یورو
- مانده تراز تجاری برابر با ۱,۸۷ میلیارد یورو

مهمترین بخش صادراتی:

- زنجیره کشتی‌سازی (تجاری، ورزشی و تفریحی، ابزارهای ناوبری) با ۹,۳۶ میلیارد یورو و ۸,۳ میلیارد یورو مانده مثبت تراز تجاری این بخش

بازارهای اصلی مقصد صادرات اقتصاد دریا در ایتالیا

مقصد صادرات	آمریکا	سوئیس	قطر	فرانسه	انگلستان	سایر کشورها
درصد %	۴۴,۰	۹,۸	۷,۷	۶,۲	۴,۹	۲۷,۴

بازارهای اصلی مبدا واردات اقتصاد دریا در ایتالیا

مقصد صادرات	اسپانیا	آلمان	فرانسه	اتریش	سوئیس	سایر کشورها
درصد %	۱۵,۲	۱۲,۷	۸,۶	۵,۵	۵,۲	۵۲,۸

<https://www.unioncamere.gov.it/index.php/osservatori-economici-centro-studi/economia-del-mare/rapporto-nazionale-sulleconomia-del-mare-2023>

<https://www.unioncamere.gov.it/index.php/osservatori-economici-centro-studi/economia-del-mare/>

<https://www.blueforumitalia.org/leconomia-del-mare/>

<https://www.trade.gov/trade-search?q=economy+of+sea+italy>

<https://www.ritmare.it/en/partecipanti/enti-e-consorzi.html>

The Italian Maritime Cluster

